

TURINYS

Mano pupos pačios įdomiausios 7
Dingusių pupų mįslė 8

SODO MISIJA NR. 1 SĖKLOS TURI STEBUKLINGŲ GALIŲ

Geltono karučio sėklų žinynas 12
Stebuklingos sėklos 14
O jei sėklų nėra? 16
Žalumynų sodelis 18
Ponai pomidorai 20
Daržo atmintinė 22
Ėmė ir patys pasisėjo! 24

SODO MISIJA NR. 2 ŽEMĖS IR POŽEMIŲ PASLAPTYS

Kakės Makės dirvožemio tyrimas 28
Gyvybės ratas: kompostas 30
Pasaulis po žeme: sliškai 32
Pasaulis po žeme: šaknys 34
Šaknų ragavimo vakarėlis 36
Oro augalai skraiduoliai 38
Pirma šaknys, o kas tada? 40

SODO MISIJA NR. 3 LAIMINGŲ AUGALŲ GALVOSŪKIAI

Pirkinių sąrašas: ko reikia augalams? 44
Ką mėgsta augalai? Šviesą ir šilumą 46
Kada augalai įsinori gerti? 48
Kaip auga laimingi augalai? 50
Oi! Spygliai! 52
Ei, kur aš tave mačiau? 54
O kada tavo vardadienis? 56
Laimingų augalų istorijos 58
Sutartiniai nelaimingumo ženklai 60
Kaip išaugti vazonėlį? 62

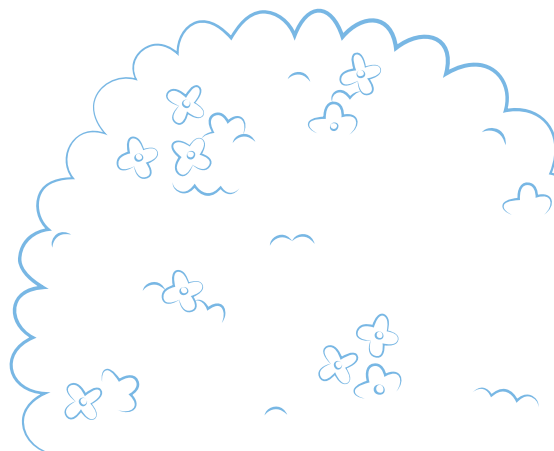
SODO MISIJA NR. 4 KAIP SUSIRASTI DRAUGŲ IR APSIGINTI NUO PRIEŠŲ?

Geriausi padėjėjai ir piktavaliai kenkėjai 66
Bitės augalų bičiulės 68
Augalų savigny nos mokykla 70
Matoma ir nematoma 72
Ar piktžolės pikčiurnos? 74
Metų laikų reportažai 76
Ar dar augi kai užaugi? 80
Kas auga greičiau nei medžiai? 82

SODO MISIJA NR. 5 UŽSIAUGINKIME KEISTENYBIŲ!

Kaip užsiauginti stebuklingų galių? 86
Prieskoniai ir prieskoniukai 88
Kvepiančių kvapnučių įdomybės 90
Kaiskit arbatinukus! 92
Skanūs sudžiūvėliai 94
Geriausias pasaulyje mano daržiukas 96
Tai kaip ten su tom pupom? 98

Vieta užrašams, piešiniams 100
ir žydinčioms idėjoms

Mano pupos pačios įdomiausios!

Mėgstu žaisti su pupomis. Jos didelės ir mažytės kaip akmenukai, dryžuotos ir taškuotos kaip vabalai, gelsvos kaip smėlis arba margos kaip mūsų katinas. Iš kur tų pupų gavau? Ogi senelė davė. Ji mėgsta darže kapstytis ir moka stebuklingai pupų padauginti. Tik įsivaizduok: senelė kažką ten darže kapst kapst, ir iš vienos pupos jau daug pupų! Ir aš taip noriu!

Kai darže pritrūksta patarimo, į pagalbą ateina Geltonas karutis. Jis išmintingas, tikras gudročius. Žino, ką sliškai veikia po žeme, kur dingsta užkastos bananų žievės, kodėl pienių pūakai moka skraidyti, kas yra didžiausi augalų priešai ir kodėl laimingi aviečių krūmai dovanoja kvapnesnes uogas.

Visos Geltono karučio paslaptys sudėliotos šioje knygoje. Jas kruopščiai užrašiau. Kas svarbu – flomasteriu pabraukiau, ir jaučiu, kad skaitydami ne tik daug įdomybių sužinosit, bet ir be nuotykių neapsieisit!

pasirašo vyriausioji
sodo reikaly tvarkytoja
ir Dingusių pupų
paieškos tarnybos
vadovė Kakė Makė.

Čia pasirašė
Geltonas
karutis.

O čia
katinas
Piratas.

Dingusių pupų mįslė

KAKĖS MAKĖS
žodynas

A

SĖTI – įdėti sėklą į žemę, kad ji sudygtų ir užaugtų į didelį gražų augalą.

DIRVA – žemė, kurią žmonės specialiai paruošia, tai yra suaria, išpureną, ir ką nors pasodina.

Ieškojau po stalą, virtuvėje prie spintelės, karoliukų dėžutėje, konstruktoriaus dėžėje, net po lova. NĖRA.

Ieškojau lauke prie vartelių, apėjau aplink namą, apžiūrėjau terasą, įkišau nosį į šiltnamį. NĖRA.

Ryte dar turėjau pupas, vakare jau NĖRA.

Gal paėmė Netvarkos nykštukas? O gal jos užsiaugino kojas ir pabėgo? Bet kam joms bėgti?

Kai ką nors pametu, senelė sako: „Prisimink, kur tą daiktą matei paskutinį kartą.“ Paskutinį kartą su pupomis žaidžiau darže, bet dabar jų ir ten nerandu.

O ar gali būti, kad pupos... pasisėjo? Ėmė taip iš niekur nieko ir sau ramiai veidu (nors tokio ir neturi) pasisėjo... O gal, jei nukrito ant žemės, pamanė, kad aš jas pasėjau?

Kur dingo
mano pupos?

Jei įmeti pupas į dirvą darže, gali būti, kad jos užaugs. Bet reikės ir tav pasistengti. Jei viskas pavyks, tai pupos ir naujų pupų priaugins. Taip turėsi jų dar daugiau, bet pirmiausia pažiūrėkim, koks tavo darže dirvožemis ir kokiy galių jis turi.

SODO MISIJA
NR. 1

SĖKLOS
TURI
STEBUKLINGŲ
GALIŲ

Geltono karučio sėklų žinynas

Kokios būna sėklos?

Dažnai įsivaizduojame, kad sėklos turi būti labai mažos – tokios kaip aguonų grūdėliai. Tačiau pupos irgi sėklos.

AGUONOS

Aguonų žiedai nuostabūs! Kai aguona nužydi, žiedo vietoje susikuria sėkladėžė. Tai tokia dėžutė sėkloms. Kai sėkladėžė sudžiūva, joje atsiranda mažos skylutės ir pro jas išbyra sėklos. Aguonų sėklos labai mažos, užtat kokios skanios. Ypač bandelėse!

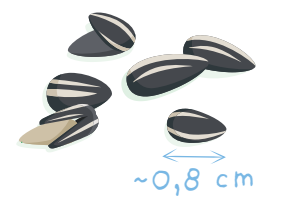
KMYNAI

Kmynai neturi sėklų dėžutės, bet ir jų sėklos kitaip atrodo. Kmynai užaugina baltus žiedus, o jų sėklytės pailgos. Tų sėklyčių mama deda į kepinius arba iš jų ruošia arbatą. Tokio kvapnumo! Jeigu tau patinka kmynai, galima tų sėklyčių ir pasėti.

VYNUOGĖS

Vynuogių sėklos yra tie maži kauliukai, kuriuos tenka išspjauti valgant vynuogę. Bet juk tai irgi sėklos! Jeigu jas pasėtum, užaugtų vynuogių. Tik reikėtų laukti daug metų. Ne visi turi tiek kantrybės.

SAULĖGRAŽOS

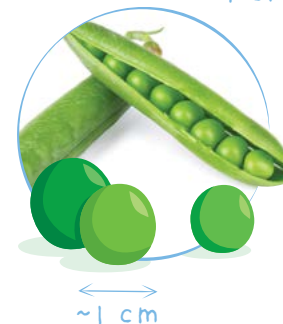
Saulėgražų sėklos dar įdomesnės: jos turi juodą arba dryžuotą lukštą. Ar žinėjai, kad saulėgražos yra milžiniškos gėlės, kurios gali būti aukštesnės ne tik už mane ir tave, bet ir už tėtį? Saulėgražos sėklas subrandina pačiame žiedo centre, tarp ryškiai geltonų žiedlapių. Pavasarį pasėk vieną sėklą, o rudenį turėsi tūkstančius.

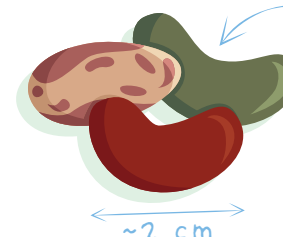
KUKURŪZAI IR ŽIRNIAI

Kukurūzai ir žirniai atrodo panašiai, tik spalvos skiriasi: kukurūzai geltoni, o žirniai žali. Ir vieni, ir kiti yra sėklos. Bet auga jie visiškai skirtingai.

Kukurūzo augalas yra aukštas ir tvirtas. Jis užaugina kelias burbuoles. Kad gautum kukurūzų, reikia sulaukti, kol burbuolė subręš, tada ją nuskinti, nuimti burbuolės plaukus ir lapus – tik tada pamatysi kukurūzus.

Žirnio augalas liaunas ir be atramos gulinėty ant žemės. Tikras tingiukas! Todėl darže žirniams reikia įsmeigti pagaliukus, kad jie galėtų apsivynioti savo riestais ūsais ir augtų aukštytyn. Žirniai gyvena ankštyse – gali nusiskinti ir valgyti iškart. Tik apsižiūrėk, ar tikrai pirmas juos ragauji: valgyk tik tokius, kurie be skylių.

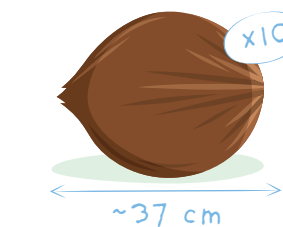
PUPOS

Pupos ir pupelės užauga ankštyse, panašiai kaip žirniai. Kuo ilgesnė ankštis, tuo daugiau pupų telpa. Dažniausiai ankštys būna žalios, bet pasitaiko ir kitokių spalvų, pavyzdžiui, violetinių. Pupos būna skirtingos ir skirtingos formos. Kakė Makė mėgsta maistą, kuriame yra didelių baltų pupų arba mažesnių violetinių, juodų. O žaisti smagiausia su margomis.

KAŠTONAI

Nejaugi kaštonai irgi sėklos? Taip, tikrai taip. Kaštonas – milžiniškas medis, tad ir jo sėklos didelės. Iš pradžių kaštonai būna žaliame dygliuotame kiaute. Vėliau kiautas prasiveria ir kaštonai bumbteli ant žemės. Jeigu jų nesurinktų voveraitės ir Kakė Makė, gali būti, kad toje vietoje išaugtų naujas kaštono medis.

KOKOSAS

Didžiausios pasaulyje sėklos yra kokosai! Kieti išorėje, o viduje slepia tikrą skanumėlį. Jei kada nukeliaučiau į šiltus kraštus, norėčiau pasisėti savo kokoso medį.

Ne visų augalų sėklos skanios, ir net ne visos valgomos. Todėl prieš valgydamas neragautą būtinai pasiklausk suaugusiųjų.

Stebuklingos sėklos

Kaip sėkla dygsta?

Sėklos turi gyvybės galių. Net mažiausia sėklelė viduje turi visko, ko reikia tam, kad užaugtų. Svarbiausia, kad ji gerai jaustųsi – kad būtų pakankamai šilta ir drėgna. Nori savo akimis pamatyti, kaip dygsta sėkla? Pabandom!

Geltono karučio EKSPERIMENTAS!

„SUDAIGINK SUPERHEROJĘ PUPUOLĘ“

REIKĖS:

- spindulinių pupuolių (spindulinės pupuolės – pupelių giminaitės, kilusios iš Indijos),
 - stiklainio,
 - paprasto audinio atraižos,
 - gumelės,
 - vandens.
-
- Pasiruošk sėklas.
 - Atsargiai išberk jas ant lėkštelės. Pastumk į šalį tas, kurios pajuodusios arba nuskilusios. Jų nenaudosime.

- Suberk sėklas į stiklainį taip, kad visiškai uždengtų dugną, ir užpilk šaltu vandeniu. Palaikyk kelias valandas.
- Uždenk stiklainį audiniu ir užspausk gumele, kad laikytųsi. Per audinį išpilk visą vandenį. Toliau laikyk stiklainį apverstą. Stiklainio viduje bus drėgna, bet vandens nebeturi būti.
- Po kelių valandų įpilk šalto vandens ir per audinį jį vėl nupilk.
- Pakartok tai 2 kartus per dieną. Stiklainį su pupuolėmis galima laikyti tamsoje.
- Po 3–4 dienų sudygusias pupuoles jau galima valgyti. Užsidėk sudaigintų pupuolių ant sumuštinio arba pagardink salotas.

pajuodusios ir nuskilusios sėklos

geros sėklos

ĮDOMU!

Kol pupuolės gyvena stiklainyje, stebėk jas.

Iš pradžių pamatysi, kad jos padidėjo, išbrinko. Vadinasi, sėklos suminkštėjo.

Vėliau skyla jų tamsiai žalias lukštas.

Tada pupuolė išleidžia baltą spygliuką. Iš tiesų tai ne spygliukas, o šaknelė, kuri ieško dirvožemio ir nori įsitvirtinti.

Čia ir sustokime! Kol šaknelė dirvožemio nerado ir yra švari, gali valgyti sėklą su visa šaknele.

Lygiai taip pat gali sudaiginti ir kitas sėklas: žirnius, avinžirnius, garstyčias, liucernas, porus, nekepintus grikius. Kai kuriuos reikės daiginti ilgiau, bet nustebsi, kaip skiriasi jų skonis.

SPINDULINĖS PUPUOLĖS

3–4 dienas kartoti po 2 kartus per dieną

